

 <p>Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка</p>	Силабус навчальної дисципліни			
	Назва дисципліни Страхування			
Статус дисципліни		обов'язковий компонент (цикл професійної підготовки)		
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки			
Спеціальність	051 Економіка			
Освітня програма	Економічна безпека			
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень			
Форма навчання	Денна/заочна			
Курс	Другий			
Семестр	Четвертий			
Обсяг дисципліни	Кредити	4,5	Години	135
	Лекційні			36 год. 6 год.
	Практичні/семінарські			30 год. 6 год.
	Лабораторні			
	Самостійна робота			69 год. 123 год.
Семестровий контроль	Екзамен			
Викладач	Буткевич Оксана Вікторівна, к.е.н., доц			
Контактна інформація	o.v.butkevich@cuspu.edu.ua			
Кафедра	Математики та методику її навчання			
Факультет	Математики, природничих наук та технологій			
Предмет навчання	<i>Предмет дисципліни</i> — вивчення сутності відносин, що виникають у процесі формування розподілу та використання страхових фондів, між страховиками та страхувальниками і застрахованими особами.			
Мета	<p><i>Мета вивчення дисципліни</i> — висвітлити основи організації і функціонування страхування, теоретичні і практичні засади страхування майна підприємств, а також підприємницьких та кредитних ризиків та працівників підприємств, а також надання знань щодо страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній, а також оволодіння теорією і практикою страхової справи, набуття навиків фінансово – економічної роботи у сфері страхування, що дасть змогу ефективно використовувати страхування як механізм зниження ризиків у практичній діяльності.</p> <p style="text-align: center;"><i>Основні завдання дисципліни:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - формування знань, необхідних бакалавру в сфері страхування; - знайомство з теорією страхування, його економічною сутністю; - знайомство з принципами організації страхового бізнесу, видами страхування і перспективами їх розвитку; - ознайомлення з порядком створення, функціонування та ліквідації страхових компаній в Україні; - ознайомлення з основними галузями страхування, принципами надання страхових послуг; 			

	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з аналізом структури та розрахунку страхових тарифів, як основи фінансової стійкості страхових компаній; - вивчення складу доходів та витрат страховиків, аналізу фінансових результатів..
<p>Компетентності</p>	<p><i>Інтегральна компетентність:</i></p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.</p> <p><i>Загальні</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4). • ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. • ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії. <p><i>Фахові</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами. • • Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів (СК10). • Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (СК14).
<p>Програмні результати</p>	<p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. • ПРН 16 Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. • ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність. <p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</i></p> <p><i>Знати :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – категоріальний та понятійний апарат у страхуванні; – економічну природу страхування, його функції, принципи, місце і роль у сучасних умовах розвитку економіки; – етапи управління ризиком; сутність ризику та його класифікації; – особливості розвитку страхування; – методичні аспекти оцінки ризику та визначення страхової премії; – особливості складових страхової

	<p>премії та структуру страхового тарифу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – особливості визначення страхової премії у страхуванні життя та загальному страхуванні; – тарифну політику страховика; – організаційну структуру страхового ринку та його функції; – особливості діяльності страхових компаній; – сучасний стан страхового ринку України; – структуру та тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку; – особливості державного регулювання страхової діяльності в Україні; – особливості фінансової діяльності страховиків. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати сучасний стан страхування в Україні; – обчислювати показник ринкової концентрації страхового ринку; – визначати тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку; – формувати цілісне бачення організаційної структури страхового ринку; – визначати бізнес-процеси у страхуванні та характеризувати їх; – аналізувати показники розвитку світового страхового ринку; – узагальнювати тенденції і закономірності розвитку вітчизняного та світового страхових ринків; – орієнтуватися в законодавчо-нормативних актах, що регулюють страхову діяльність; – використовувати знання зі страхування для вирішення професійних завдань.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p><i>Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування</i></p> <p>Необхідність та сутність категорії страхового захисту, методи його забезпечення. Економічна необхідність та сутність страхування. Страхування як економічна категорія та його ознаки. Функції страхування як економічної категорії. Принципи страхування Виникнення страхування та основні етапи його розвитку. Еволюція страхування в Україні. Розвиток страхової справи в Україні в умовах ринку. Страхування як необхідний елемент ринкової економіки. Роль страхування у вирішенні соціальних проблем суспільства. Страхова термінологія та її</p>

класифікація.

Тема 2. Класифікація страхування

Класифікація страхування, її значення. Класифікаційні ознаки. Класифікація страхування за об'єктами. Поняття галузей страхування. Форми страхування та їх особливості. Класифікація страхування в Україні для цілей ліцензування (з урахуванням міжнародного досвіду).

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику у в страхуванні. Класифікація ризиків. Ознаки ризику, придатного для страхування. Оцінка страховиком ризику і визначення доцільності його страхування. Методи управління ризиком (унікнення, запобігання, поглинання, страхування). Специфіка ризиків у майновому страхуванні. Специфіка ризиків у особистому страхуванні. Специфіка ризиків у страхуванні відповідальності.

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків. Внутрішня структура страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Характеристика основних чинників розвитку страхового ринку України. Характеристика сучасного стану страхового ринку України. Перспективи розвитку страхового ринку України. Сутність і завдання маркетингу у страхуванні. Договір страхування та його зміст. Страховик і страхувальник: взаємовідносини між ними.

Тема 5. Страхова організація

Основні типи страхових організацій (господарське товариство, товариство взаємного страхування, організація типу Lloyds) та їх характеристика. Організаційно-правовий статус страховиків в Україні. Порядок утворення, функціонування та ліквідації страховиків в Україні. Структура страхової компанії та управління нею. Ресурси страхової компанії. Об'єднання страховиків, їх види і функції.

Тема 6 Державне регулювання страхової діяльності

Правове забезпечення страхової діяльності в Україні. Регулювання страхового ринку. Необхідність та методи державного регулювання страхової діяльності в Україні. Державний наглядовий орган у сфері страхування в Україні, його функції та задачі. Необхідність та умови ліцензування страхової діяльності в Україні.

Тема 7. Особисте страхування

Сучасний стан особистого страхування в Україні. Страхування життя та його основні види. Сучасний стан страхування життя в Україні. Особисте страхування від нещасних випадків: форми та основні види. Обов'язкові види особистого страхування в Україні та їх значення. Форми медичного страхування та їх характеристика. Медичне страхування та його основні види.

Тема 8. Майнове страхування

Сучасний стан майнового страхування в Україні. Страхування майна громадян: особливості та основні види. Страхування майна юридичних осіб: особливості та основні види. Особливості страхування засобів транспорту. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 9. Страхування відповідальності

Сучасний стан страхування відповідальності в Україні. Страхування цивільної відповідальності та його сутність. Страхування професійної відповідальності та його сутність. Страхування відповідальності за забруднення довкілля. Обов'язкові види страхування відповідальності в Україні та їх значення. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні: значення і особливості проведення. Міжнародна система "Зелена картка" та її значення. Добровільна форма страхового захисту громадян: зміст і значення.

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

Сутність перестраховання та його значення. Основні поняття і терміни, що використовуються у перестрахованні. (цедент, перестраховик, цесія, ретроцесія, власне утримання, комісія, тантьєма, сліп). Поняття власного утримання у перестрахованні та чинники, що обумовлюють його обсяг. Законодавче регулювання операцій з перестраховання в Україні. Сутність співстраховання та механізм його дії. Порівняльна характеристика перестраховання та співстраховання. Страхові пули, їх значення та види. Методи перестраховання (факультативне, облігаторне) та їх порівняльна характеристика. Договори пропорційного перестраховання та їх види. Договори непропорційного перестраховання та їх види.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Особливості страхування як сфери бізнесу. Доходи страховика від страхової діяльності, їх склад. Витрати страховика, їх склад. Доходи страховика від інвестиційної та іншої діяльності, їх характеристика. Балансовий прибуток страховика, його склад. Фактори росту прибутку. Оподаткування страхових компаній України.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика та методи її забезпечення. Сутність і значення платоспроможності страхової компанії. Запас платоспроможності та його визначення. Умови забезпечення платоспроможності страховика в Україні. Страхові резерви: їх призначення та склад. Розміщення та інвестування коштів страхових резервів.

Критерії оцінювання роботи студентів

Критеріями оцінки є:
усні відповіді:

- Повнота розкриття питання;

- Логіка викладання, культура мови;
- Емоційність та переконаність;
- Використання основної та додаткової літератури;
- Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
виконання письмових завдань:
- Повнота розкриття питання;
- Правильність розв'язання задач;
- Логічна побудова схем;
- Цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- Акуратність оформлення письмової роботи.

По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

Максимальний бал за виступ з питань практичного (семінарського) заняття – 5 балів.

5 балів	Оцінюється робота студента, який у повнообсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно й аргументовано його викладає глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань використовуючи при цьому обов'язкову додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом обгрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворив значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу обгрунтування та аргументації, користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Розподіл балів:

Для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота															контрольна	Реферат (доповідь)	Разом	Екзамен Макс.	Сума
Розділ 1																			
Темн																			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	ОДЗ 1	ОД 3 2						
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	60	40	100

T1, T2 ... T7 – теми розділів. За кожною темою здається тестовий контроль і перевіряється д/з. ОДЗ – обов'язкове індивідуальне домашнє завдання (презентація проблемної теми)!

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

Політика курсу

Політика дотримання академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.
Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн-тестування.
Політика щодо пропусків занять: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, надзвичайна ситуація, що сталася не з вени студента) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням деканату.
Студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
Політика щодо виконання завдань пізніше встановленого терміну: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20%).
Перескладання навчального матеріалу Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %

(якщо заборгованість не була зумовлена поважними причинами); якщо заборгованість виникла з поважних причин (напр., хвороба студента) - зниження оцінки не проводиться. Ліквідація академічної заборгованості, яка утворилася під час екзаменаційної сесії відбувається із дозволу деканату.

Основні принципи проведення занять:
відкритість до нових та неординарних ідей, толерантності
доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку;
усі завдання передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін;
різні моделі роботи на заняттях, у тому числі робота над вирішенням завдань дає можливість здобувачам освіти якнайширше розкрити навички інтелектуальної роботи в команді;
курс передбачає інтенсивне використання мобільних технологій навчання, що дає можливість здобувачами вищої освіти та викладачу спілкуватися один з одним у будь-який зручний для них час, а для здобувачів вищої освіти, які відсутні на заняттях, тримати необхідну на

Інформаційне
забезпечення

Рекомендована література
Основна

1. 1.Закон України «Про страхування». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023, №№12-13, ст.28). Із змінами, внесеними згідно із Законами <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4017-20#n3759>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення”. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 47-48, ст.372. Із змінами, внесеними згідно із Законами; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4017-20#n2>, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
3. 3.Закон України “Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2024, №№ 37, 38, ст.238) {Із змінами, внесеними згідно із Законами.№ 4170-IX від 19.12.2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#n781>
4. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с. ISBN 978-966-657-801-6
5. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Т 35 Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.
6. Сосновська О.О. Сбб Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 328 с.
7. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець.

нац. ун-т, 2020. 152с.

8. Олійник О.В. Страхування: навч. посібн. / О.В. Олійник, Г.О. Нагаєва, Харків: ХНАУ, 2020. – 252 с.
9. Братюк В.П. СТРАХУВАННЯ: методичні матеріали для забезпечення самостійної (індивідуальної) роботи з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 051 «Економіка» / укладач Братюк В.П. – Мукачево: МДУ, 2022. - 30 с.
10. Allodi, E., Cervellati, E. M., & Stella, G. P. (2020). A new proposal to define insurance literacy: Paving the path ahead. *Risk Governance and Control: Financial Markets & Institutions*, 10(4), 22-32.
<https://doi.org/10.22495/rgecv10i4p2>
11. Bressan, S. (2023). On the “double leverage” of US insurance groups. *Risk Governance and Control: Financial Markets & Institutions*, 13(1), 26–36.
<https://doi.org/10.22495/rgecv13i1p3>
12. Global Insurance Market Trends.(2024), OECD
https://www.oecd.org/en/publications/global-insurance-market-trends-2024_5b740371-en/full-report.html

5.2.Допоміжна

1. Богріновцева Л.М., Іванов І. Ю. Переваги інтернет-страхування в Україні. *Молодіжний податковий конгрес: зб. тез 20 трав. 2020 р. Ірпінь :Вид- во Університету ДФС України, 2020. С. 1058-1059.*
2. Говорушко Т.А., Стецюк В.М. Страхування : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2018. 323 с.
3. Інноватика на фінансових ринках: монографія / за науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко; Онишко С. В., Коваленко Ю. М., Богріновцева Л. М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 466 с.
4. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків: Стильна типографія, 2020. 256 с.
5. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020 : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с.
6. Фисун І.В. Страхування: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 240 с.

Інформаційніресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики

	<p>України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/.</p> <p>2. Офіційний сайт Інтернет-журналу Forinsurer. URL: http://forinsurer.com/</p> <p>3. Офіційний сайт Ліги страхових ор</p> <p>4. Офіційний сайт Міністерства ф</p> <p>5. Офіційний сайт Національного банку України.</p> <p>6. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: http://nssmc.gov.ua.</p> <p>7. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України. URL: http://fspu.com.ua/</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p><i>Аудиторія теоретичного навчання, навчальні стенди, проєктор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали</i></p>